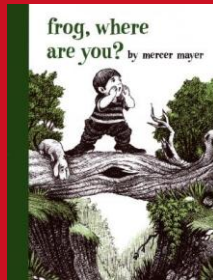

Vertelvaardigheid: Kleuters versus kinderen met SLI

Siméa 11-04-2013

Nienke Lam – de Waal, MA
Dr. Annette Scheper

Inhoud

- ❖ **Waar hebben we het over?**
- ❖ **Achtergrond**
- ❖ **Onderzoeksvragen**
- ❖ **Methode**
- ❖ **Resultaten**
- ❖ **Discussie & Conclusie**
- ❖ **Vragen**

Waar hebben we het over?

❖ Narratief

- Minimaal 2 gebeurtenissen
- Onderlinge relatie moet duidelijk zijn
- Verschillende type taken die een narratief uitlokken

❖ Specifieke TaalOntwikkelingsStoornis (S-TOS)

- Specific Language Impairment (SLI)
- Geen duidelijke oorzaak voor taalachterstand
- Hardnekkige achterstand

Narratieven - algemeen

❖ Semantisch – pragmatisch (inhoud)

- Structuur aanbrengen
- Rekening houden met de voorkennis van de luisteraar
- Dosereren informatie
- Gebruik van specifieke inhoudswoorden
- Coherentie

❖ Morfosyntaxis (vorm)

- Volledige & correcte uitingen
- Complexe uitingen om temporaliteit en oorzakelijkheid te beschrijven.

❖ Cognitief

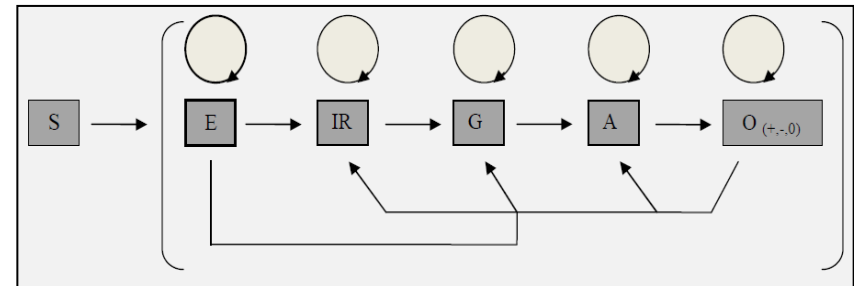
- Executieve functies
- Aandacht

Narratieven - algemeen

❖ Opbouw - Plotelementen

- Setting/Introductie
- Initiërende gebeurtenissen
- Gebeurtenissen
- Afronding

- Emotionele responsen
- Mortaliteit
- Uitkomst

Causaal netwerk model van Trabasso, van den Broek & Suh (1989) (In: Trabasso & Rodkin, 1994:89)

Narratieven

NO kinderen 3 & 4 jaar

❖ Inhoud

- Structuur: Losse elementen → A, B, C
- Plotelementen: introductie & een aantal initiërende gebeurtenissen
- Te weinig hoofdinformatie (wel: bijzaken, eigen ervaringen)
- Teveel impliciete informatie
- Weinig variatie in inhoudswoorden

❖ Vorm

- Voornamelijk enkelvoudige en nevenschikkende zinnen (en, maar etc.)
- Veel grammaticale fouten

Narratieven

NO kinderen 5 - 7 jaar

❖ Inhoud

- Structuur: temporeel → A en (dan) B en (toen) C
- Plotelementen: introductie & toename initiërende gebeurtenissen
- 1/3 van de kinderen verwoordt het doel van het verhaal
- Te weinig hoofdinformatie (wel: bijzaken)
- Teveel impliciete informatie
- Meer variatie in inhoudswoorden

❖ Vorm

- Steeds meer nevenschikkingen, maar ook onderschikkingen.
- Weinig variatie in voegwoorden (met name dan en toen)
- Afname grammaticale fouten

Narratieven

NO kinderen 8 & 9 jaar

❖ Inhoud

- Structuur: hiërarchisch: A, B omdat A, C terwijl A & B
- Plotelementen: introductie, initiërende gebeurtenissen, kern en afronding
- Betere afstemming hoeveelheid informatie en voorkennis luisteraar
- Variatie in inhoudswoorden

❖ Vorm

- Gebruik van complexe structuren zoals onderschikkingen, passief constructies, wederkerige werkwoorden
- Meer variatie in voegwoorden (temporeel en causaal)
- Weinig grammaticale fouten

Narratieven - SLI

❖ Inhoud

- Plotelementen:
 - Minder plotelementen dan leeftijdsgenoten
 - Geen consensus bij vergelijking met kinderen met hetzelfde taalniveau
- Inhoudswoorden:
 - Geen consensus in vergelijking met leeftijdsgenoten

Narratieven - SLI

❖ Vorm

- Complexiteit:
 - Minder complexe uitingen dan leeftijdsgenoten
 - Minder correcte complexe uitingen dan kinderen met hetzelfde taalniveau
- Grammaticaliteit: Meer fouten in vergelijking met leeftijdsgenoten:
 - Grammaticaal geslacht
 - Congruentie
 - Woordvolgorde
 - Vervoeging verleden tijd
 - Realiseren van verplichte argumenten

❖ Disbalans vorm & inhoud (Colozzo et al., 2011)

Narratieven

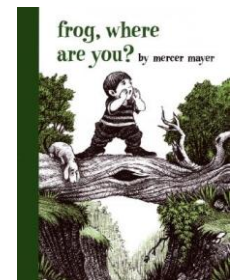
❖ Navertellen - Busverhaal

- Aanbod van een modelverhaal
- Begrip belangrijk
- Doet een groot beroep op cognitieve vaardigheden
- Correlatie met fonologisch korte termijn geheugen
(Duinmeijer, de Jong & Scheper, 2012)

❖ Zelf vertellen - Kikkerverhaal

- Zelf formuleren van het verhaal → linguïstisch complex
- Correlatie met auditieve aandacht
(Duinmeijer, de Jong & Scheper, 2012)

Onderzoeksvragen

1. Verschillen de vorm en inhoud van narratieven vertelt door kinderen met SLI significant van die van jongere normaal ontwikkelende kinderen voor:
 - a. Navertellen (busverhaal)
 - b. Zelf vertellen (kikkerverhaal)

2. Is er sprake van een disbalans tussen vorm en inhoud in de narratieven van kinderen met SLI en jongere normaal ontwikkelende kinderen?

Methode

❖ Onderzoeksgroepen

- 12 kinderen met SLI, 6 en 7 jaar oud
- 16 NO kinderen, 4 en 5 jaar oud
- Gematched op passief woordbegrip (PPVT-III-NL)

	SLI (N=12)			NO (N=16)			Z-score	p
	Bereik	Gem.	(s.d.)	Bereik	Gem.	(s.d.)		
Leeftijd (maanden)	73-93	79.92	(6.07)	51-69	59.44	(6.15)	-4.462	0.000
PPVT (ruwe score)	75-85	81.58	(2.91)	59-86	76.56	(9.42)	-1.239	0.215

❖ Materiaal

- Busverhaal (Renfrews taalschalen, Jansonius & Borgers, 2009)
- Kikkerverhaal (Scheper & Blankenstijn, 2013)

Methode

❖ Analyse Inhoud

- % gerealiseerde plotelementen
- Type Token Ratio (TTR) Inhoudswoorden

❖ Analyse Vorm

- Complexiteit:
 - MLU
 - % linguïstisch complexe uitingen
- Grammaticaliteit
 - % ongrammaticale uitingen
 - Gemiddeld aantal fouten per uiting
 - Specifieke grammaticale fouten

Resultaten vergelijking SLI - NO

Busverhaal

	SLI		NO		Z-score	p
	Gem.	(s.d.)	Gem.	(s.d.)		
Inhoud						
TTR Inhoudswoorden	0.60	(0.08)	0.67	(0.07)	-2.393	0.017
% Gerealiseerde Plotelementen	24.46	(15.12)	25.25	(18.11)	0.000	1.000
Morfosyntactische complexiteit						
MLU	6.00	(0.60)	6.40	(1.20)	-2.229	0.026
% Complexe uitingen	9.98	(8.04)	14.44	(9.90)	-1.097	0.273
Grammaticaliteit						
% Ongrammaticale uitingen	52.73	(15.76)	30.01	(22.94)	-2.903	0.004
Gemiddeld aantal fouten per uiting	0.75	(0.40)	0.41	(0.33)	-2.579	0.010
% Geslachtsfouten	13.79	(7.87)	11.24	(12.37)	-1.241	0.214
% Congruentiefouten	2.76	(5.58)	1.18	(2.18)	-0.183	0.885
% onvoltooid verleden tijd fouten	3.55	(4.62)	4.97	(7.38)	-0.154	0.877
% Weggelaten argumenten	14.26	(16.78)	8.48	(21.10)	-2.376	0.017

Resultaten vergelijking SLI - NO

Kikkerverhaal

	SLI		NO		Z-score	p
	Gem.	(s.d.)	Gem.	(s.d.)		
Inhoud						
TTR Inhoudswoorden	0.41	(0.07)	0.46	(0.11)	-1.466	0.143
% Gerealiseerde Plotelementen	20.62	(11.97)	16.78	(11.88)	-0.635	0.525
Morfosyntactische complexiteit						
MLU	5.92	(0.92)	6.13	(0.97)	-0.604	0.546
% Complexe uitingen	9.32	(7.22)	10.71	(11.40)	-0.070	0.944
Grammaticaliteit						
% Ongrammaticale uitingen	54.11	(15.60)	30.79	(11.54)	-3.577	0.000
Gemiddeld aantal fouten per uiting	0.82	(0.36)	0.41	(0.18)	-3.460	0.001
% Geslachtsfouten	29.75	(17.33)	9.46	(7.71)	-3.205	0.001
% Congruentiefouten	6.92	(7.01)	1.25	(1.94)	-2.874	0.004
% onvoltooid verleden tijd fouten	2.90	(4.75)	11.73	(8.91)	-2.923	0.003
% Weggelaten argumenten	9.33	(7.35)	3.30	(3.40)	-2.339	0.019

Verhouding tussen vorm en inhoud

conform Colozzo et al. (2011)

❖ Relative Strength of Form (RSF):

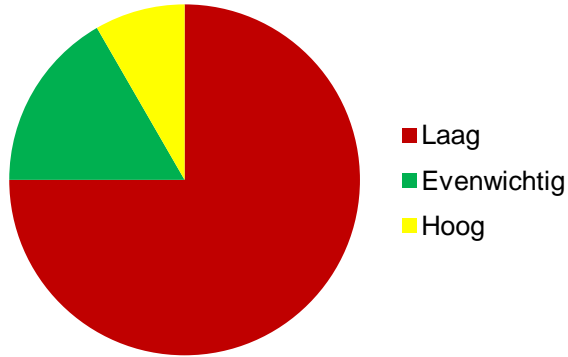
- Vorm: gemiddeld aantal fouten per uiting
- Inhoud: aantal gerealiseerde plotelementen

❖ Interpretatie:

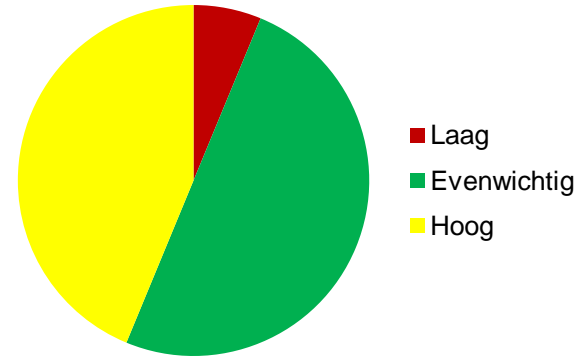
- $RSF \leq 0.4 \rightarrow$ Laag (Vorm < Inhoud)
- $RSF 0.4 - 0.6 \rightarrow$ Evenwichtig
- $RSF \geq 0.6 \rightarrow$ Hoog (Vorm > Inhoud)

Resultaten verhouding vorm – inhoud (RSF)

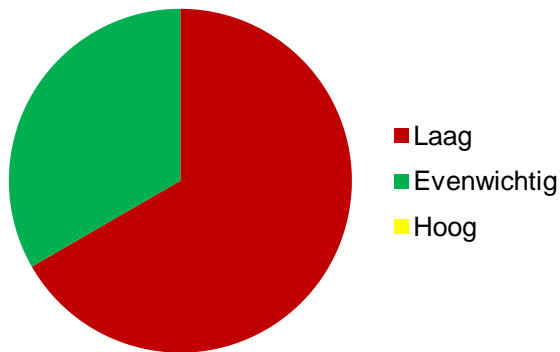
RSF
Frog Story SLI

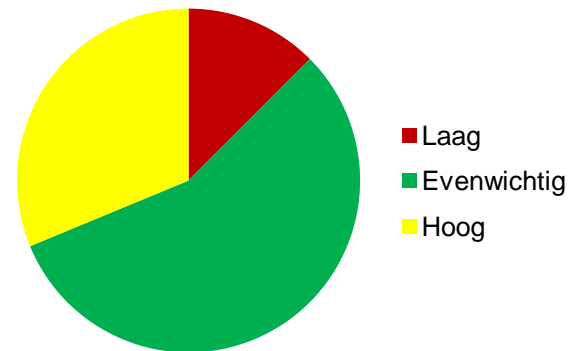
RSF
Frog Story NO

RSF
Busverhaal SLI

RSF
Busverhaal NO

Discussie

❖ SLI versus jongere NO kinderen

- Inhoud: SLI = NO
 - Behalve variatie inhoudswoorden Busverhaal
- Vorm:
 - Complexiteit: SLI = NO
 - Grammaticaliteit: **SLI < NO**
- Matching op basis van een inhoudsmaat

Discussie

❖ **Vorm versus inhoud:**

- Colozzo et al. (2011): Beide disbalansen komen evenveel voor bij SLI (Vorm < Inhoud, Vorm > Inhoud)
- Huidig onderzoek SLI: Vorm < Inhoud komt veel vaker voor
- Verschil in scoring beide onderzoeken: semantisch vs semantisch-pragmatisch
- Jonge NO kinderen: Vorm = Inhoud

Conclusie

- ❖ Vertellen narratief nog moeilijk voor zowel NO kleuters als kinderen met SLI
- ❖ SLI groep laat een achterstand zien voor Inhoud & Morfosyntactische Complexiteit
- ❖ Grammaticaliteit bij SLI nog verder achter
- ❖ Vorm minder goed ontwikkeld in verhouding tot inhoud bij SLI
 - Jonge NO kinderen: Vorm = Inhoud

Implicaties spraak-taaldiagnostiek & behandeling

- ❖ Narratief geeft informatie over complexe taalvaardigheid
- ❖ Belangrijk om gefundeerd te kiezen voor navertellen of zelf vertellen (type narratief)
- ❖ Differentiatie jonge NO en SLI
 - Morfosyntaxis
 - Verhouding vorm en inhoud

Met dank aan...

- Dr. Annette Scheper – Scriptiebegeleider
- Dr. Judith Rispens – Scriptiebegeleider

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

- Drs. Iris Duinmeijer – Data SLI kinderen
- Sanne van der Kleij – Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid
- Alle deelnemende kinderen en hun ouders
- Medewerkers Spraak & Taal Ambulatorium Kentalis

Koninklijke
Kentalis

Bedankt voor uw aandacht